

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
lov@ft.dk

Victoria Velasquez
Victoria.Velasquez@ft.dk

Beskæftigelsesministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København K

T +45 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748

J.nr. 2021 - 2585
30. juni 2021

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 2. marts 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 285 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Victoria Velasquez (EL).

Spørgsmål nr. 285:

”Vil ministeren redegøre for provenuvirkningen ved at afskaffe ægtefællemodregningen i kontanthjælpssystemet og pensionssystemet?”

I besvarelsen bedes ministeren opgøre dette på følgende måde: den umiddelbare provenuvirkning, provenuvirkningen efter tilbageløb, provenuvirkningen efter tilbageløb og provenuvirkningen efter skat, og efter tilbageløb, skat og adfærd. I besvarelsen bedes ministeren opgøre dette for alle årene 2021-2025 samt i varig virkning. Ministeren bedes i besvarelsen anvende 2021-niveau og faste 2021-priser. Ministeren bedes i besvarelsen ekspliciterer, hvilke adfærdseffekter, der indregnes, og hvis flere adfærdseffekter indgår, bedes ministeren dekomponere adfærdsvirkningen, således, at de enkelte adfærdseffekters bidrag til provenuvirkningen er ekspliciteret. Ministerens bedes ligeledes i besvarelsen oplyse effekten på arbejdsudbuddet ved forslaget. For samtlige adfærdseffekter bedes ministeren oplyse, om disse effekter er evalueret efterfølgende, og i så fald henviser til disse evalueringer. Ministeren bedes endvidere oplyse fordelingsvirkningen ved forslaget opgjort som virkningen på disponibel indkomst i kroner og øre samt i pct. af disponibel indkomst opdelt for 10 indkomstdeciler. Endeligt bedes ministeren oplyse ændringens virkning på Gini-koefficienten.”

Svar:

En opgørelse af de økonomiske konsekvenser ved en afskaffelse af ægtefællemodregning i hhv. kontanthjælpssystemet og pensionssystemet vil afhænge af den konkrete model for, hvordan reglerne ellers indrettes som følge af en individualisering af beregningsreglerne, herunder i forhold til konsekvensændring af satser, fradragsbeløb og aftrappingsregler.

Der er i følgende besvarelse taget afsæt i samme beregninger og antagelser, som ligger til grund for besvarelse af Beskæftigelsesudvalgets alm. del spørgsmål 46 (samling 2019-20) vedr. en afskaffelse af ægtefællemodregning i kontanthjælpssystemet og pensionssystemet, og der henvises hertil for yderligere detaljer.

Kontanthjælp

Kontanthjælpssystemet er baseret på, at ”enhver mand og kvinde har i forhold til det offentlige ansvar for at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år.” (Lov om aktiv socialpolitik § 2). Det betyder i praksis, at ægtefæller har gensidig forsørgelsespligt. Derfor beregnes hjælpen til et ægtepar som summen af de beløb, som hver af ægtefællerne er berettiget til, med fradrag krone for krone af eventuelle indtægter. Er der tale om arbejdsindtægter gælder dog, at der ikke sker fradrag for 28,40 kr. pr. arbejdstime (2021-niveau).

Frdraget af evt. ægtefælles indkomst i kontanthjælpssystemet skal ses i lyset af, at kontanthjælpssystemet udgør det nederste økonomiske sikkerhedsnet. Det betyder, at ydelserne hverken kan udbetales, hvis der er adgang til andre offentlige forsørgelsesydelser, eller hvis der er adgang til andre private forsørgelsesmuligheder, herunder egen eller en evt. ægtefælles formue eller indkomst.

En afskaffelse af fradrag af evt. ægtefælles indkomst vil medføre offentlige merudgifter til ydelser til borgere, som efter de gældende regler modtager en lavere kontanthjælp som følge af fradrag af ægtefælles indkomst. For borgere, der efter de gældende regler modtager en lavere kontanthjælp, skønnes det at ville medføre direkte strukturelle merudgifter på i størrelsesordenen 130 mio. kr. i 2021, svarende til ca. 90 mio. kr. efter skat, tilbageløb og adfærd, jf. tabel 1.

Når ydelsesniveauet i kontanthjælpssystemet øges, indregnes en negativ beskæftigelseseffekt, fordi det højere ydelsesniveau forventes at reducere afgang fra ledighed til beskæftigelse. Størrelsen af beskæftigelseseffekten antages at være proportional med omfanget af ydelsesændringen og variere på tværs af ydelse og visitationskategori. For en oversigt over studier på området henvises til Ydelseskommissionens ”Litteratursurvey af effekter af kontanthjælpstilignende ydelser”, som kan findes på kommissionens hjemmeside.

Tabel 1.

Skønnede merudgifter som følge af afskaffelse af modregning af indkomst fra evt. ægtefælle for borgere, som allerede er i kontanthjælpssystemet, 2021 niveau (ekskl. merudgifter til borgere, som efter gældende regler ikke kan modtage kontanthjælp).

Mio. kr.	2021	2022	2023	2024	2025	Varig virkning
Umiddelbar merudgift	130	120	120	120	120	120
Virkning efter skat	80	80	70	70	70	70
Virkning efter skat og tilbageløb	60	60	60	60	60	60
Virkning efter skat, tilbageløb og adfærd	90	80	80	80	80	80
<i>Arbejdsudbudsvirkning</i>						
Adfærd i fuldtidspersoner	-100	-100	-100	-100	-100	-100

Anm.: Der er medregnet øgede udgifter til kontanthjælpsydelse samt boligstøtte og særlig støtte. Der er i beregningerne taget udgangspunkt i 2017-registerdata, som herefter er opregnet til 2021-niveau. Tabellen er afrundet til nærmeste 10. Adfærdseffekten er afrundet til nærmeste 50.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Hertil kommer offentlige merudgifter til ydelser til borgere, som efter de gældende regler ikke kan modtage kontanthjælp. Afskaffelsen af fradrag af evt. ægtefælle indkomst vil betyde, at borgere, som i dag ikke kan modtage kontanthjælp, potentielt vil kunne modtage kontanthjælp. Det er imidlertid ikke muligt præcist at afgrænse gruppen af borgere, som i dag ikke modtager kontanthjælp som følge af ægtefællemodregningen. Det er derfor ikke muligt at foretage en nærmere opgørelse af de økonomiske konsekvenser heraf, men skønnes i besvarelse af Beskæftigelsesudvalgets alm. del spørgsmål 46 (samling 2019-20) med betydelig usikkerhed, at ville indebære yderligere merudgifter i størrelsesordenen 1,2 mia. kr. årligt efter skat og tilbageløb (i 2020 niveau).

Folkepension og førtidspension

Efter gældende regler indtægtsreguleres social pension (folke-, senior- og førtidspension) på baggrund af både pensionistens egne og en evt. partners indtægter. På det grundlag opgøres der efter gældende regler et samlet indtægtsgrundlag for parret, som ligger til grund for, hvor meget der udbetales i pension. Som følge af forskellige fradragsbeløb er det imidlertid først, når partnerens indtægt overstiger et vist niveau, at det vil det medføre indtægtsregulering i pensionen. Indtægtsreguleringen sikrer, at social pension er målrettet personer eller husstande med de laveste indtægter. Samtidig reducerer indtægtsreguleringen de samlede offentlige udgifter til ydelserne.

Der skal ved en afskaffelse af ægtefællemodregning på pensionsområdet, hvor det alene er pensionistens egne indtægter, der indgår i indtægtsgrundlaget for indtægtsreguleringen, tages nærmere stilling til, hvordan gældende satser, fradragsbeløb og aftrappingsregler konsekvensændres. Det bemærkes i den henseende, at hvem og hvordan de enkelte pensionister berøres vil afhænge af, hvad der ellers vil være gældende af regler for gifte og samlevende pensionister, herunder i forhold til satser, fradragsbeløb og aftrappingsregler, hvis det alene er pensionistens egne indtægter, der indgår i indtægtsgrundlaget.

Følgende opgørelse bygger på samme antagelser som forudsat ved besvarelsen af Beskæftigelsesudvalgets alm. del spørgsmål 46 (samling 2019-20), således at gældende fradragsbeløb og aftrappingsregler for par konsekvensrettes, så de svarer til reglerne for enlige. Det er endvidere forudsat at gældende ydelsessats for par fastholdes uændret. Der henvises til det tidligere svar for yderligere detaljer.

På det grundlag skønnes en afskaffelse af ægtefællemodregning i social pension at medføre direkte merudgifter på i størrelsesordenen 1,4 mia. kr. i 2021, svarende til ca. 0,5 mia. kr. efter skat, tilbageløb og adfærd, jf. tabel 2.

I svaret indgår en skønnet adfærdsvirkning som følge af øget arbejdsudbud. Virkningen udgør en reduktion i udgifterne på ca. 200 mio. kr. som følge af forøget beskæftigelse på omkring 900 fuldtidspersoner - hovedsageligt fra ikke pensionerede partnere. En afskaffelse af indtægtsmodregning som følge af partnerens indtægt vil indebære, at den sammensatte marginalsat på arbejde reduceres og dermed at gevinsten ved at arbejde øges. For en nærmere beskrivelse af de adfærdsmæssige virkninger henvises der til besvarelsen af Beskæftigelsesudvalgets alm. del spørgsmål 227 (samling 2020-21).

Tabel 2.

Skønnede merudgifter som følge af en afskaffelse ægtefællemodregning i folke-, senior og førtidspension, 2021 niveau.

Mio. kr.	2021	2022	2023	2024	2025	Varig Virkning
Merudgift til social pension	1.200	1.200	1.200	1.300	1.300	1.300
Merudgift til tillægsydelse	200	200	200	200	200	200
Umiddelbar merudgift	1.400	1.300	1.400	1.400	1.500	1.500
Virkning efter skat	900	900	900	900	1.000	1.000
Virkning efter skat og tilbageløb	700	700	700	700	800	800
Virkning efter skat, tilbageløb og adfærd	500	400	500	500	500	500
<i>Arbejdsudbudsvirkning</i>						
Adfærd i fuldtidspersoner	900	900	900	900	900	900

Anm.: Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til de anførte totaler. Opgørelsen er baseret på samme datagrundlag, som anvendt i forbindelse med svaret på Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål 46 af 5. november 2019, men med opdatering for så vidt angår bl.a. beregningsår, niveauår og tilbageløbsfaktor. Opregnet med 1,022 fra 2019-niveau til 2020-niveau og med 1,025 fra 2020-niveau til 2021-niveau. Beregningen inkluderer afledte effekter på udgifter til pensionister i udlandet samt tillægsydelse, herunder boligstøtte, varmetillæg, helbredstillæg og mediecheck. Den varige virkning er antaget at svare til den opgjorte virkning i 2025.

Kilde: Beregninger på basis af stikprøver på 3,3 pct. af befolkningen.

En afskaffelse af indtægtsregulering som følge af indtægt fra en ægtefælle eller samlever, og dertilhørende individualisering af fradragsbeløb og aftrappingsregler, kan føre til såvel en højere som en lavere pensionsydelse. For nogle pensionister vil det medføre en øget indtægtsregulering, som følge af at indtægtsgrundlaget ikke længere opgøres samlet for parret. Forslaget vil derfor også indebære ikke-ubetydelige omfordelingsmæssige konsekvenser, og vil overvejende komme de beddestilte pensionister til gode, da det kræver en indtægt over et vis niveau, før det i dag medfører en nedsættelse af pensionsydelsen.

For en opgørelse af de fordelingsmæssige virkninger ved en afskaffelse af ægtefællemodregning på såvel pensionsområdet som kontanthjælpsområdet henvises der til besvarelsen af Finansudvalgets alm. del spørgsmål 133 (samling 2020-21)

Venlig hilsen

Peter Hummelgaard,
Beskæftigelsesminister